

Projekat: Mladi i priroda – Razvoj obrazovanja za održivi razvoj

Period realizacije - 01.06.2026. – 30.11.2026. godine

Opis problema

Glavni problem čijem rešavanju želimo da doprinesemo predloženim projektom je nedovoljna implementacija programa Obrazovanje za održivi razvoj (OOR) namenjenih mladima koji su zasnovani na prirodnim i kulturnim vrednostima lokalnih zajednica. Izleti/ekskurzije mladih u Srbiji koje se realizuju u okviru obrazovnih institucija u praksi često imaju dominantno turistički, a ne obrazovni karakter. Ambijentalna nastava je vrlo retko strukturirana u skladu sa principima Obrazovanja za održivi razvoj, jer iako je tema održivog razvoja integrisana u nacionalne obrazovne strategije, on nije sistematski integrisan i u obrazovne programe lokalnih škola i mladi su bez potrebnih znanja u ovoj oblasti.

Izleti/ekskurzije kao vannastavne aktivnosti u praksi se često svode na odlazak mladih od tačke A do tačke B, bez kritičke analize okruženja u kome se nalaze, učenja o različitosti lokalnih zajednica koje se posećuju, kao ni o specifičnostima i osobenostima prirodnih odlika krajeva koji se obilaze. Posledice ovakve situacije su da mladi nedovoljno poznaju lokalni biodiverzitet i raspoloživost prirodnih resursa, slabo su povezani sa lokalnim zajednicama u kojima žive i imaju nedovoljno razvijenu svest o održivom razvoju. Mladi su velika, ali za sada ipak propuštena prilika, za promociju i podsticanje razvoja lokalnih zajednica u kojima žive zasnovanog na zelenoj i cirkularnoj ekonomiji uz istovremeno očuvanje i zaštitu životne sredine.

Istovremeno, finansijski teret izleta/ekskurzija koje se realizuju u okviru obrazovnih institucija u potpunosti snose roditelji mladih koji na njima učestvuju. U regionu jugoistočne Srbije koji ima ispod prosečne prihode u odnosu na ostatak države, kao i izraženu migraciju stanovništva zasnovanu na lošoj ekonomskoj perspektivi stanovništva, troškovi izleta/ekskurzija predstavljaju ozbiljan izdatak za porodice nižeg socio-ekonomskog statusa. To može dovesti do socijalne isključenosti dece iz siromašnijih porodica, njihove dodatne stigmatizacije, pa i rodni razlika, jer u pojedinim sredinama mlade ženske osobe češće odustaju od dodatnih aktivnosti usled porodičnih prioriteta ili ekonomskih ograničenja.

Konkretni podaci o broju mladih u regionu jugoistočne Srbije koji nisu u mogućnosti da odu na izlete/ekskurzije ne postoje, ali smo u svakodnevnom životu svedoci da vrlo često čak i po pola jedne generacije mladih ostane kod kuće. Nisu retke ni situacije da i javne nabavke koje su škole u obavezi da raspisuju za organizaciju izleta/ekskurzija u potpunosti propadnu, jer se ne prijavi dovoljan broj mladih od minimum 60% đaka u generaciji koji bi na njima učestvovao, naravno prvenstveno iz finansijskih razloga. U takvim situacijama čak i oni mladi koji imaju mogućnosti da učestvuju na izletima/ekskurzijama budu uskraćeni za priliku da steknu nova znanja i iskustva koja će pamtiti.

Takođe, kao veliki problem u realizaciji programa Obrazovanje za održivi razvoj ističe se i nedovoljna uključenost, nezainteresovanost, ali i nedovoljni kapaciteti uprava zaštićenih područja u jugoistočnoj Srbiji za edukativni rad kako bi mogli da doprinesu unapređenju postojećeg obrazovnog programa namenjenog mladima kroz realizaciju izleta/ekskurzija. Pored toga, veoma je slaba povezanost i institucionalna saradnja između obrazovnih institucija, lokalnih самоуправа i privatnog sektora u ovoj oblasti, jer modeli javno-privatnog partnerstva koji bi podržali realizaciju programa Obrazovanja za održivi razvoj jednostavno ne postoje, a mogli bi u značajnoj meri da unaprede trenutnu situaciju.

Tokom rada na projektu koji je bio deo prethodnog ciklusa EKO-SISTEM programa pokrenuli smo inicijalne aktivnosti na otklanjanju uočenih problema. Tako smo kroz realizaciju pilot programa Obrazovanja za održivi razvoj uključili mlade u teme zaštite prirode kako bi postali svesni da žive u oblastima koja su zaštićena područja zbog svojih izuzetnih prirodnih karakteristika i imali predstavu da bi i oni trebalo biti uključeni u procese zaštite prirode/očuvanja biodiverziteta i smanjenje uticaja klimatskih promena.

Takođe, načeli smo i temu standarda kvaliteta i pristupačnosti edukativnog sadržaja izleta/ekskurzija, kao i transformaciju predstavnika upravljača zaštićenim područjima iz uloge „čuvara prirode“ u ulogu edukatora koji inspiriše mlade da se angažuju u zaštiti prirode. Inicirali smo Memorandum o saradnji koji su potpisale osnovne škole, lokalni farmeri, turistička domaćinstva i Srbijašume kao upravljač zaštićenim područjima, čime smo trasirali pravac ka umrežavanju svih zainteresovanih aktera i ka prepoznavanju Obrazovanja za održivi razvoj kao razvojne politike lokalne zajednice u pravcu zelene i cirkularne ekonomije.

Projektom koji sada predlažemo želimo da nastavimo sa jačanjem umrežavanja ključnih aktera u pravcu daljeg razvoja specijalizovanih edukativnih programa koji će omogućiti izabranim mladima iz obrazovnih institucija sa područja jugoistočne Srbije da ponesu zvanje „Ambasadora prirode“. Kroz razvoj modela javno-privatnog partnerstva želimo da obezbedimo da taj program funkcioniše svake godine obezbeđujući mlade snage za zaštitu prirode. Projekat uvodi sistemsku komponentu – povezivanje formalnog obrazovanja, zaštite prirode i finansijskog modela podrške programima Obrazovanja za održivi razvoj.

Opšti cilj:

- Doprineti institucionalnoj transformaciji školskih izleta/ekskurzija u sistemski program Obrazovanje za održivi razvoj (OOR) zasnovan na lokalnim prirodnim i kulturnim vrednostima kroz jačanje partnerstva javnog, civilnog i privatnog sektora i razvoj modela javno-privatnog sufinansiranja OOR programa

Specifični ciljevi:

1. Mladi iz jugoistočne Srbije aktivno učestvuju u zaštiti biodiverziteta kroz programe Obrazovanja za održivi razvoj (OOR programe)
2. Obrazovne institucije i uprave zaštićenih područja primenjuju OOR modele izleta/ekskurzija.
3. Povećati mogućnost učešća mladih u OOR programima kroz modele javno-privatnog partnerstva.
4. Doprineti uvođenju standarda OOR programa u pravilnike kojima se uređuju izleti/ekskurzije.
5. Podići svest javnosti o značaju zajedničkog delovanja svih zainteresovanih strana u oblasti održivog razvoja uz povećanje vidljivosti rada i jačanje baze podrške.

Aktivnosti:

- A1 - Razvoj modela OOR programa „Ambasadori prirode“
- A2 - Obuka za podizanje kapaciteta zainteresovanih strana za primenu OOR programa
- A3 - Razvoj modela javno-privatnog sufinansiranja OOR programa
- A4 - Testiranje modela OOR programa „Ambasadori prirode“ u praksi
- A5 - Izrada predloga unapređenja javne politike za uvođenje standarda OOR programa
- A6 - Promotivna kampanja „Ambasadori prirode“

